

pów, aby mogli ponownie wziąć pod uprawę dawne niemieckie obszary stanowiące przestrzeń życiową narodu niemieckiego („... wenn der Weg nach Osten wieder frei wird, nicht an siedlungswilligen Bauern fehlt, um alten ostdeutschen Lebensraum wieder unter den Pflug zu nehmen”).

Powyższe wezwanie oznacza, iż w planach przebudowy własnościowej struktury zachodniemieckiego rolnictwa należy uwzględnić „potrzebę” zachowania odpowiedniej ilości karłowatych gospodarstw, których właściciele stanowiliby armię „stałego pogotowia”, mogącą w każdej chwili wyruszyć na ponowne zajmowanie obszarów na wschodzie. Nie chodzi więc tu autorowi o to, czy można właścicielom drobnych gospodarstw chłopskich w NRF zapewnić zadowalające warunki bytu, na jakie pozwala obecnie stan gospodarki tego kraju. Głównym celem autora powyższego artykułu jest stworzenie rezerw osiedleńczych na „godzinę przeznaczenia”, a jednocześnie stworzenie podstaw dla argumentów o potrzebie odzyskania byłych niemieckich wschodnich obszarów. Nawet powyższy krótki cytat pozwala się zorientować, iż autor kieruje się w swym rozumowaniu kategoriami nacjonalistycznymi, a nie gospodarczymi. Natomiast gdy chodzi o względy natury ekonomicznej, to nie w powyższym artykule znalazło podatny grunt, chociażby w pewnym stopniu. Szczególnie bowiem ostatni okres świadczy ponad wszelką wątpliwość, że zjawisko „Landflucht” wzrasta tam do rozmiarów, jakich przed kilku laty nie można było jeszcze przewidzieć (przeciętny odpływ z rolnictwa NRF w latach 1954—56 wynosił 3,6%, a w r. 1957 — 6,3%)⁴.

Wypowiedzi zarówno Güntera Pacyny, jak i Edmunda Rehwinkla traktować należy jako w dużym stopniu reprezentatywne dla ludzi, którzy zajmują teraz, w NRF, a bardzo często zajmowali dawniej, za Hitlera, odpowiedzialne stanowiska w różnych dziedzinach gospodarki i polityki rolnej. Z tych więc względów głosy ich zasługują na uwagę.

Wacław Radkiewicz

ZAWARCIE UMOWY HANDLOWEJ I PŁATNICZEJ MIĘDZY ZSRR I NRF

Po parumiesięcznych rokowaniach, w kwietniu bieżącego roku podpisana została przez pierwszego wicepremiera ZSRR Mikołajana i ministra spraw zagranicznych NRF von Brentano umowa handlowa i płatnicza między ZSRR i NRF na lata 1958—1960. W wyniku umowy roczne obroty handlowe między obu państwami zostaną znacznie zwiększone. Przewiduje się np., że w 1958 r. obroty handlowe w obu kierunkach zostaną w porównaniu do r. 1957 podwojone. Umowa zawiera listy towarów, które będą podlegały z obu stron wymianie. Eksport z NRF do ZSRR obejmuje, według listy towarowej, w dużym stopniu nowoczesne maszyny, urządzenia oraz okręty. Na przewidywany eksport z ZSRR do NRF złożą się przede wszystkim różnego rodzaju surowce, produkty rolne oraz wyroby przemysłowe. Jak podkreśla prasa zachodniemiecka („Frankfurter Allgemeine Zeitung”, 25 IV 1958, nr 96), zawarcie umowy jest wynikiem obustronnych ustępstw i choć nie wyczerpuje ona szerokiach możliwości wymiany gospodarczej, to jednak daje nadzieje na stworzenie korzystniejszych stosunków między obu krajami.

Także w innych krajach kapitalistycznych na Zachodzie coraz więcej głosów podnosi się przeciw nałożonemu embargo na handel z krajami socjalistycznymi. W USA np. donośnym echem odbiło się przemówienie ambasadora ZSRR Mienszikowa wygłoszone w Nowym Jorku w kwietniu tego roku do przeszło tysiąca przedsiębiorców wykazujące korzyści rozwoju handlu zagranicznego między USA i ZSRR

⁴ P. art. „Erhöhte Landflucht” w „Die Welt” nr 32 z dnia 7 II 1958 r.

(„Die Welt”, 29 IV 1958, nr 99). Wobec niepowodzenia polityki nakładania *embargo* na handel z krajami socjalistycznymi i niepewnej sytuacji gospodarczej w krajach kapitalistycznych, rewizja dotychczasowych stosunków handlowych wydaje się nieunikniona.

Z. N.

51,8 MILIONÓW LUDNOŚCI W NRF

Jak wynika z danych Federalnego Urzędu Statystycznego (*Statistisches Bundesamt*), liczba mieszkańców Niemieckiej Republiki Federalnej wynosiła z końcem 1957 r. (łącznie z Zagłębem Saary) 51 832 000 osób. W r. 1939 terytorium obecnej NRF zamieszkiwało 40,2 mln osób, czyli 11,6 mln mniej. W porównaniu z końcem 1948 r. liczba ludności NRF wzrosła o 5,1 mln, a z końcem 1950 r. o 3,8 mln osób.

Przyrost naturalny w latach ostatnich wynosił średnio ok. 250 tys. osób rocznie. Dalszą przyczyną szybkiego zwiększenia ludności NRF było uchodźstwo z Niemieckiej Republiki Demokratycznej oraz reemigracja z różnych krajów, m. in. z Polski. — Liczbę tzw. przesiedleńców podaje się na 9,1 mln, czyli 18% ogółu ludności

W porównaniu ze stanem z końca 1948 r. zagęszczenie ludności na kilometr kwadratowy wzrosło z 187 do 209 osób. — Podział na płci wykazuje 24,3 mln mężczyzn wobec 27,5 mln kobiet, na 100 mężczyzn przypada więc w NRF 113 kobiet. (m)

*

REALIZACJA UCHWAŁ KONFERENCJI KULTURALNEJ SED W NRD

Zagadnienia polityki kulturalnej są nadal szeroko omawiane w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Temat ten od czasu Konferencji Kulturalnej SED nabrał szczególnego znaczenia i nie schodzi odtąd z łamów czasopism, ciągle jest żywo dyskutowany na zjazdach, konferencjach i zebraniach.

Sprawom rozwoju socjalistycznej kultury poświęcona była Konferencja Związków Zawodowych, która odbyła się w Berlinie w dniach od 27—28 II br. Konferencja dała niezbędne wskazówki, jak należy prowadzić pracę kulturalną w zakładach produkcyjnych. Radzono też nad tym, w jaki sposób będzie można włączyć szeroki ogół robotników w aktywne, socjalistyczne życie kulturalne. Konferencja miała ponadto za zadanie rozprawić się z ideologicznymi i politycznymi niedociągnięciami masowej pracy kulturalnej związków i ustalić plan działalności kulturalno-wychowawczej Z. Z. w drugim planie 5-letnim. W konferencji wzięło udział 500 delegatów. Wśród gości było wielu działaczy i twórców. Zabierali głos m. in. literaci i muzycy, jak: Alfred Kurella, Hans Pischner, Hans Marchwita, Jan Koplowitz, Kuba i inni. Omówiono przykłady dobrej i niewłaściwej pracy kulturalnej. Za najbliższe zadanie uznano konieczność walki o wzmocnienie NRD i utrwalenie pokoju między narodami. W dniach od 28 lutego do 2 marca obradowała konferencja SED poświęcona zagadnieniom szkolnictwa wyższego. Udział w konferencji wzięło około 900 osób, profesorów, uczonych, działaczy na polu szkolnictwa wyższego i studentów. Referat programowy wygłosił sekretarz KC SED Kurt Hager. Mówił on o szybkim rozwoju szkolnictwa wyższego w NRD, o konieczności dokonania socjalistycznych przeobrażeń w dziedzinie planowego wychowania naukowo-technicznych sił fachowych. Hager dokonał przeglądu pracy ostatnich lat i stwierdził, że „niedostateczna znajomość marksizmu-leninizmu wśród pracowników naukowych i studentów jest główną przyczyną wystąpienia przejawów rewizjonizmu i teorii rewizjonistycznych we wszystkich prawie kierunkach studiów. Dyskusje, prowadzone w ubiegłych miesiącach przez partię przeciwko